

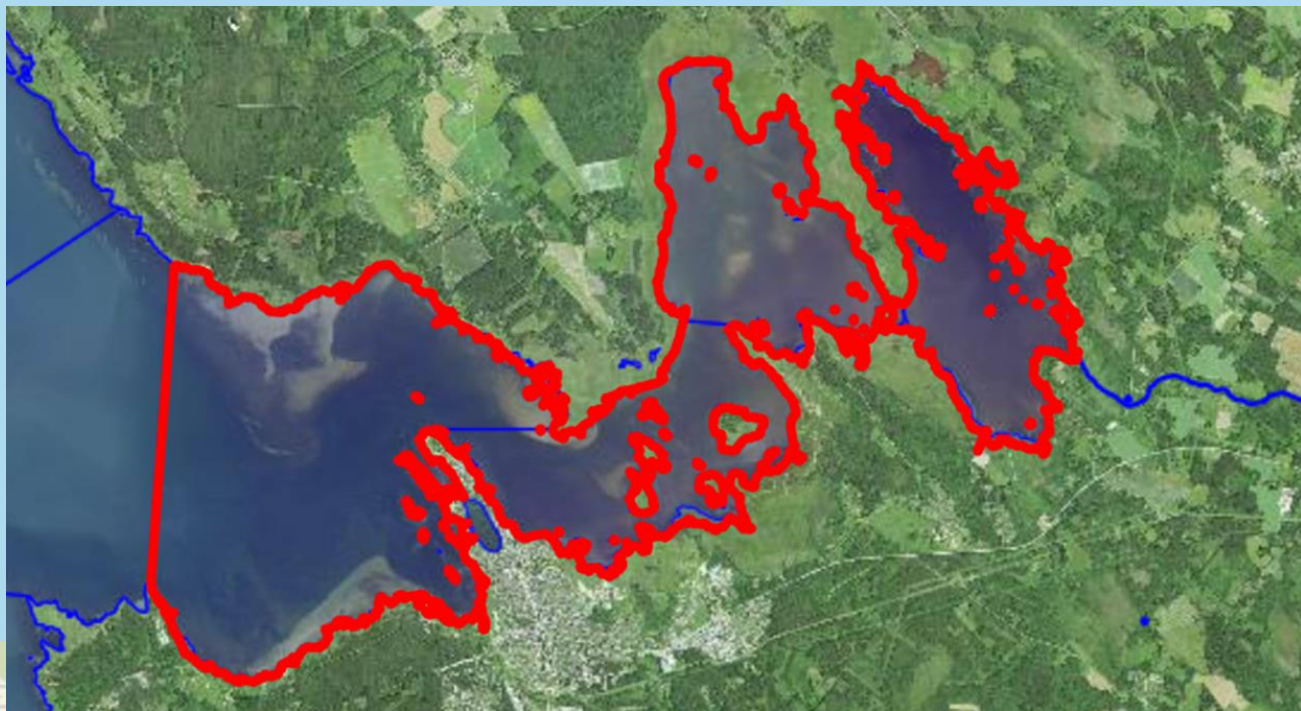
Haapsalu lahe rannikuveekogumi seisund ja võimalused selle parandamiseks

Annika Mikomägi
peaspetsialist, veeosakond

KLIIMAMINISTEERIUM

Haapsalu lahe rannikuveekogum

Haapsalu Tagalaht

Haapsalu rannikuveekogumi ökoloogiline seisund*

2020¹

vs

2022²

Seisund: **Halb**

Mittehea seisundi element:

- füüsikalis-keemilised elemendid ($N_{\text{üld}}$, $P_{\text{üld}}$, *Secchi*)
- fütoplankton (Chl α , FB biom)

Mittehea seisundi põhjus:

- toitained
- eutrofeerumine

Seisund: **Väga halb**

Mittehea seisundi element:

- füüsikalis-keemilised elemendid ($N_{\text{üld}}$, $P_{\text{üld}}$, *Secchi*)
- Fütoplankton (Chl α , FB biom)
- Suurselgrootud (ZKl₂)

Mittehea seisundi põhjus:

- toitained
- eutrofeerumine
- kõrge vee temperatuur

¹ 2020 ökoloogiline seisundihinnang põhineb 2018 seire andmetele

² 2022 ökoloogiline seisundihinnang põhineb 2021 seire andmetele

*Keskkonnaportaali aadress: <https://keskkonnaportaali.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo>

Keemiline seisund^{1*}: Halb

Halva seisundi näitaja:

- Hg kalas
- TBT settes

¹ keemiline seisundihinnang põhineb 2018 seire andmetele

*Keskkonnaportaal <https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo>

Haapsalu lahe rannikuveekogumi seisundi eksperthinnang (Skepast&Puhkim, 2019)

- Tugev eutrofeerumine, suur ohtlike ainete sisaldus.
- Suurimaks toitainete allikaks põllu- ja metsamaade kuivenduskraavid.
- Peamiselt looduslikud protsessid.
- Hea seisundini jõudmine võtaks kõigi meetmete rakendamisel vähemalt 10 aastat ega ole garanteeritud.

Ekspert hinnangus analüüsi Keskkonnaameti poolt välja pakutud lahendusi:

1. Haapsalu lahe rannikuveekogumi puhastamine setetest

- Tõenäoliselt positiivse mõjuga
- Keeruline teostada
- Kulukas
- Vajab täiendavaid uuringuid

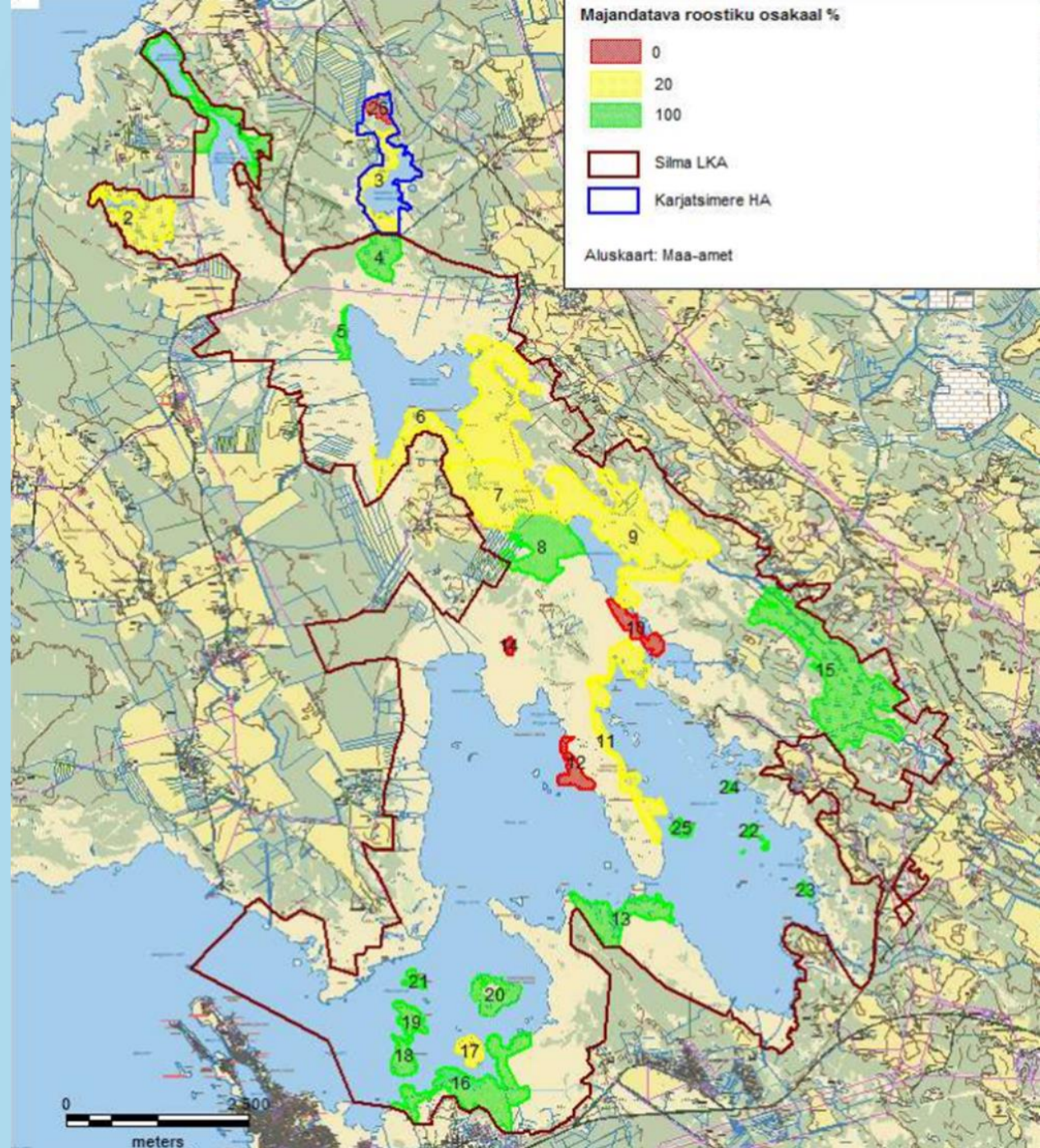
Tabel 64. Süvendusalade geomeetrilised näitajad

Jrk nr	Süvendusala nimi	Pindala A, m ²	Sügavus d, m	Süvenduse maht V, m ³
1	Tahu kanal	82 000	2,0	51 600
2.1	Tagalahe kanal	50 500	1,0	38 300
2.2	Tagalahe kanal	50 580	2,0	53 100
3	Tagalahe keskosa	102 090	2,0	125 450

2. Roostiku niitmine

- Positiivse mõjuga, jätkusuutlik
- Toimub ka praegu
- Silma LKA-l
- Ei anna kiiret efekti
- On lihtsasti elluviidav

3. Haapsalu linna heitvee väljalaskme viimine Haapsalu lahe rannikuveekogumi välispiirile

- Mõju muutus väike
- Mida rohkem lääne poole viia, seda edukam on segunemine
- Kulukas (ca 1-2,5 miljonit)
- Haapsalu linna reoveepuhasti vastab nõuetele

4. Haapsalu linna heitvee väljalaskme viimine heitveetoruga läbi Sutlepa mere ja Vöölamere Hanekivi madalale

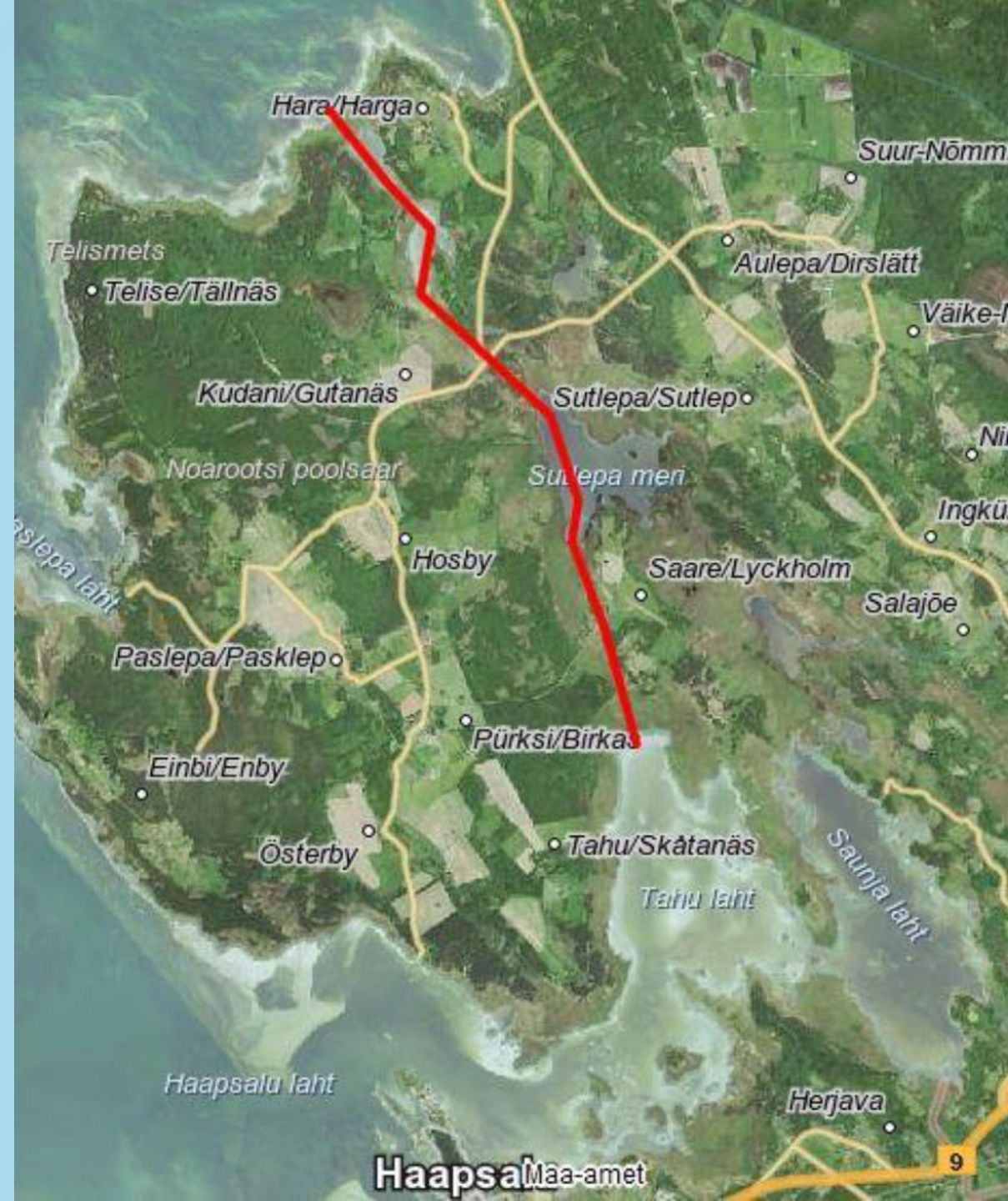
- Mõju väike
- Vajaks *ca* 20 km uut heitveetoru lõiku meres
- Silma LKA-l oleks vajalik Natura asjakohane hindamine
- Äärmiselt kulukas (*ca* 19 miljonit)

5. Avada kanalitega Tagalahest vee liikumine läbi Sutlepa mere või Tahu lahe Vööla merre ja sealt Hanekivi madalale

- Mõju teadmata
- Osaliselt Silma LKA-l, vajab Natura asjakohast hindamist
- Vajab lisaks täiendavaid uuringuid
- Kanali hilisem hooldusvajadus?

Haapsalu lahe rannikuveekogumi meetmed perioodi 2022–2027 veemajanduskavade meetmeprogrammis:

1. Ühiskanalisatsiooni välja ehitamine ja rekonstrueerimine

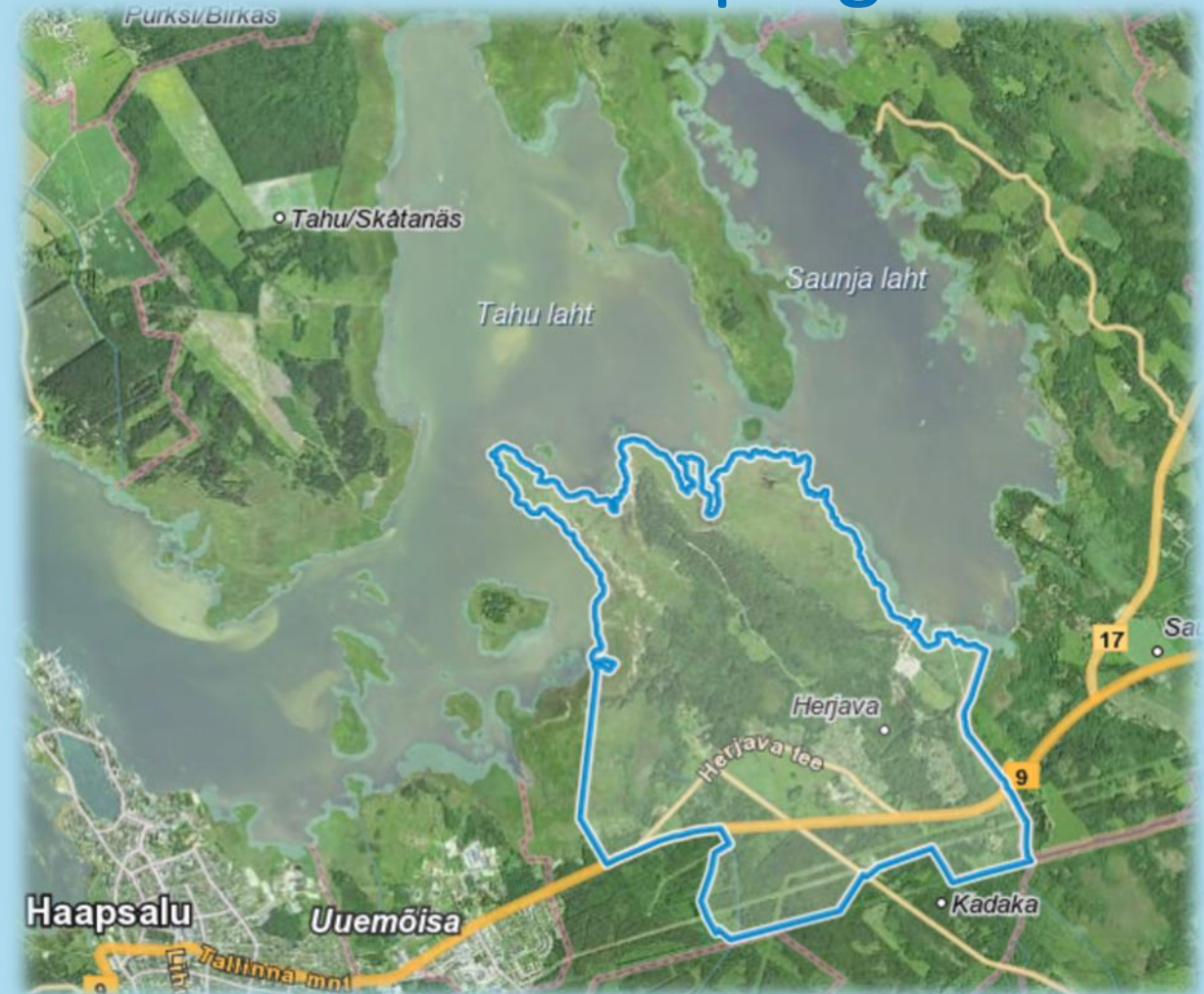
Herjava küla reoveekogumisala moodustamine

Rakendaja: Haapsalu linn ja vee-ettevõtte

2. Taimestiku eemaldamine sisekoormuse vähendamise eesmärgil

Pilliroo niitmine ja äravedu vastavalt Silma LKA kaitsekorralduskavale piirkonnas: Herjava poolsaare põhjarand, Võnnu poolsaare lõunaosa koos Killaste silmaga, Riimi silm koos Riimi lahe ning Salajõe suudme ümbrusega.

Rakendaja: Riigimetsa Majandamise Keskus ja Keskonnaamet

Haapsalu lahe rannikuveekogumi meetmed perioodi 2022–2027 veemajanduskavade meetmeprogrammis:

3. Sadamaseaduse ja veeseaduse nõuete täitmine sadamates

Rakendaja: sadama pidaja

4. Sadamates keskkonnanõuete täitmise üle järelevalve tegemine

Rakendaja: Keskkonnaamet

Ülevaade

- Haapsalu lahe rannikuveekogumiga seotud probleeme on käsitletud nii merestrateegia meetmekavas kui ka veemajanduskavas.
- Veekogumi põhised meetmed on toodud veemajanduskava meetmeprogrammis.
- Merestrateegia meetmekava näeb ette üldisemas plaanis probleemidega tegelemist, ilma täpsemaid meetmeid välja pakkumata ning eeskätt keskendudes merega seotud uuringutele.
- Rahalisi vahendeid konkreetsete meetmete rakendamiseks eraldatud pole.
- Kavandatud või kavandamisel olevate meetmete rahastamine leiab aset sobiva rahastamisallika olemasolul REst, KIKist, kohalike omavalitsuste eelarvest, põllumajandusega seotud mõju vähendamist toetavatest programmidest või muudest ELi või Eesti rahastamisprogrammidest, kuhu vastavasisuliste tegevuste toetamine sobitub.
- Haapsalu lahe rannikuveekogumi seisundi hindamissüsteem vajab üle vaatamist. Olukord peegeldab aja jooksul kujunenud tagajärge, mis on tekkinud nii looduslike muutuste kui inimese koosmõju tõttu. Hindamissüsteem ei arvesta piisavalt looduslikke muutusi.

- Tehtud erinevaid uuringuid ning jõutud järeldusele, et hea seisundi saavutamiseks rakendatavaid meetmeid pole.
- Olukorda saab leevendada ja seda eeskätt olemasolevate reostusallikate mõju vähendamisega.
- Veevahetuse parandamise meetmed oleks leevendavad, kuid vajavad täiendavaid uuringuid.
- Suurimat probleemi kujutab endas lahes toimub vetikate rohke kasv linnaga piirnevatel merealadel. Setete eemaldamine lokaalselt suurt ja pikaajalist positiivset efekti ei loo, sest taimestiku kasv taastub madalas vees mõne aasta jooksul. Setete eemaldamine oleks suuremahuline, pidev ning keskkonnavalane positiivne mõju on küsitav.
- Edaspidi tuleks pigem vaadata lahega seotud keskkonnaprobleeme koos võimalustega olukorda enda kasuks ära kasutada. Lahes on vetikatele soodsad kasvutingimused ning võiks kaaluda lahte vetikate kasvanduste rajamist. See ühtlasi aitaks kaasa ka toitainete eemaldamisele lahest. Sama positiivse keskkonnaefektiga oleks ka pilliroo eemaldamine või muda kasutamine/töötlemine tooraine saamiseks või toodete tootmiseks.

KLIIMAMINISTEERIUM

Täna!